

Jeremia 31

1 In die tijd, spreekt de HEERE, zal Ik al de geslachten van Israël tot een God zijn, en zij zullen Mij tot een volk zijn.

2 Zo zegt de HEERE: Het volk dat aan het zwaard ontkomen was, heeft genade gevonden in de woestijn, toen Ik op weg ging om hem, Israël, tot rust te brengen.

3 Van verre tijden af is de HEERE aan mij verschenen: Met eeuwige liefde heb Ik u liefgehad, daarom heb Ik u getrokken met goedertierenheid.

4 Ik zal u weer bouwen en u zult gebouwd worden, maagd Israël. Opnieuw zult u zich tooien met uw tamboerijnen, opnieuw zult u uittrekken in een reidans van vrolijke mensen.

5 Opnieuw zult u wijngaarden planten op de bergen van Samaria: de planters zullen planten en de vruchten genieten.

6 Want er zal een dag zijn dat de wachters zullen roepen op het bergland van Efraïm: Sta op, laten wij opgaan naar Sion, naar de HEERE, onze God!

7 Want zo zegt de HEERE: Zing vrolijk over Jakob, met blijdschap! Juich om het hoofd van de heidenvolken! Laat het horen, prijs Hem en zeg: Verlos Uw volk, HEERE, het overblijfsel van Israël.

8 Zie, Ik doe hen komen uit het land van het noorden, Ik zal hen bijeenbrengen van de uithoeken van de aarde; onder hen zijn blinden en verlamden, zwangeren en barenden met elkaar: met een grote menigte zullen zij hierheen terugkomen.

9 Onder gewezen zullen zij komen, onder smeekbeden zal Ik hen leiden. Ik zal hen doen gaan naar waterbeken, op een rechte weg, waarop zij niet zullen struikelen, want Ik ben Israël tot een Vader, en Efraïm – Mijn eerstgeborene is hij.

10 Hoor het woord van de HEERE, heidenvolken, verkondig het in de kustlanden van ver weg, en zeg: Hij Die Israël verstrooid heeft, zal het weer bijeenbrengen en het hoeden, zoals een herder zijn kudde hoedt.

11 Want de HEERE heeft Jakob vrijgekocht, en hem verlost uit de hand van hem die sterker was dan hij.

12 Zij zullen komen en juichen op de hoogte van Sion, zij zullen toestromen naar het goede van de HEERE: naar het koren, naar de nieuwe wijn en naar de olie, naar de lammeren en runderen. Hun ziel zal zijn als een bevoeide hof, zij zullen voortaan niet meer treurig zijn.

13 Dan zullen jonge vrouwen zich verblijden in een reidans, ook de jongemannen en de ouderen met elkaar. Ik zal hun rouw veranderen in vreugde, Ik zal hen troosten, Ik zal hen blij maken na hun verdriet.

14 Ik zal de ziel van de priesters verzadigen met overvloed, Mijn volk zal met het goede van Mij verzadigd worden, spreekt de HEERE.

15 Zo zegt de HEERE: Er is een stem gehoord in Rama, een rouwklacht, een zeer bitter gewezen: Rachel weent over haar kinderen. Zij weigert zich te laten troosten over haar kinderen, want zij zijn er niet meer.

16 Zo zegt de HEERE: Bedwing uw stem van gewezen, en uw ogen van tranen, want er is loon voor uw werk, spreekt de HEERE. Zij zullen uit het land van de vijand terugkomen,

17 en er is hoop voor uw nakomelingen, spreekt de HEERE, uw kinderen zullen terugkomen naar hun gebied.

18 Ik heb zeker gehoord dat Efraïm zichzelf beklagt: U hebt mij gestraft, ik ben gestraft als een ongetemd kalf. Bekeer mij, dan zal ik bekeerd zijn, want U bent de HEERE, mijn God.

19 Want nadat ik bekeerd was, heb ik berouw gekregen. Nadat ik met mijzelf bekend ben gemaakt, heb ik mij op de heup geslagen. Ik ben beschaamd, ja, ook te schande geworden, omdat ik de smaad van mijn jeugd meedraag.

20 Is Efraïm voor Mij niet een dierbare zoon, is hij voor Mij niet een lievelingskind? Want zo dikwijls

als Ik tot hem spreek, denk Ik nog voortdurend aan hem. Daarom is Mijn binnenste bewogen over hem, Ik zal Mij zeker over hem ontfermen, spreekt de HEERE.

21 Richt u merktekens op, zet u wegwijzers neer. Richt uw hart op de gebaande weg, de weg die u bent gegaan. Keer terug, maagd Israël, keer terug naar deze steden van u.

22 Hoelang blijft u draaien, afvallige dochter? Voorzeker, de HEERE heeft iets nieuws geschapen op de aarde: een vrouw zal een man omvatten.

23 Zo zegt de HEERE van de legermachten, de God van Israël: Zij zullen in het land Juda en in zijn steden weer dit woord zeggen, wanneer Ik een omkeer zal brengen in hun gevangenschap: Moge de HEERE u zegenen, woonplaats van gerechtigheid, heilige berg.

24 Daarin zullen Juda en al zijn steden met elkaar wonen, akkerbouwers en wie met de kudde rondtrekken.

25 Want Ik heb de vermoeide ziel te drinken gegeven en elke treurig geworden ziel heb Ik met voedsel vervuld.

26 Hierop ontwaakte ik en ik keek. Mijn slaap was mij aangenaam geweest.

27 Zie, er komen dagen, spreekt de HEERE, dat Ik het huis van Israël en het huis van Juda bezaaien zal met zaad van mensen en zaad van dieren.

28 Dan zal het gebeuren, dat Ik ten aanzien van hen zal waken om te bouwen en te planten, zoals Ik ten aanzien van hen gewaakt heb om weg te rukken en af te breken, om omver te halen en te vernielen, en hun kwaad aan te doen, spreekt de HEERE.

29 In die dagen zullen zij niet meer zeggen: De vaders hebben onrijpe druiven gegeten, en de tanden van de kinderen zijn stomp geworden.

30 Maar ieder zal om zijn eigen ongerechtigheid sterven. Ieder mens die onrijpe druiven eet – zijn tanden zullen stomp worden.

31 Zie, er komen dagen, spreekt de HEERE, dat Ik met het huis van Israël en met het huis van Juda een nieuw verbond zal sluiten,

32 niet zoals het verbond dat Ik met hun vaders gesloten heb op de dag dat Ik hun hand vastgreep om hen uit het land Egypte te leiden – Mijn verbond, dat zij verbroken hebben, hoewel Ik hen getrouwd had, spreekt de HEERE.

33 Voorzeker, dit is het verbond dat Ik na die dagen met het huis van Israël sluiten zal, spreekt de HEERE: Ik zal Mijn wet in hun binnenste geven en zal die in hun hart schrijven. Ik zal hun tot een God zijn en zij zullen Mij tot een volk zijn.

34 Dan zullen zij niet meer eenieder zijn naaste en eenieder zijn broeder onderwijzen door te zeggen: Ken de HEERE, want zij zullen Mij allen kennen, vanaf hun kleinste tot hun grootste toe, spreekt de HEERE. Want Ik zal hun ongerechtigheid vergeven en aan hun zonde niet meer denken.

35 Zo zegt de HEERE, Die de zon tot een licht geeft overdag en de vaste orde van maan en sterren tot een licht in de nacht, Die de zee opzweept, zodat haar golven bruisen, HEERE van de legermachten is Zijn Naam.

36 Als deze verordeningen ooit zouden wijken van voor Mijn aangezicht, spreekt de HEERE, dan zou ook het nageslacht van Israël ophouden een volk voor Mijn aangezicht te zijn, alle dagen!

37 Zo zegt de HEERE: Als de hemel hierboven ooit opgemeten zou kunnen worden en de fundamenten van de aarde beneden onderzocht zouden kunnen worden, dan zou ook Ik heel het nageslacht van Israël verwerpen, om alles wat zij gedaan hebben, spreekt de HEERE.

38 Zie, er komen dagen, spreekt de HEERE, dat de stad herbouwd zal worden voor de HEERE, van de Hananeëltoren tot aan de Hoekpoort,

39 en dat het meetlint nog verder zal lopen, rechtdoor, tot aan de heuvel Gareb en zal afbuigen naar Goa.

40 Heel het dal met de dode lichamen en de as en al de velden tot aan de beek Kidron, tot aan de

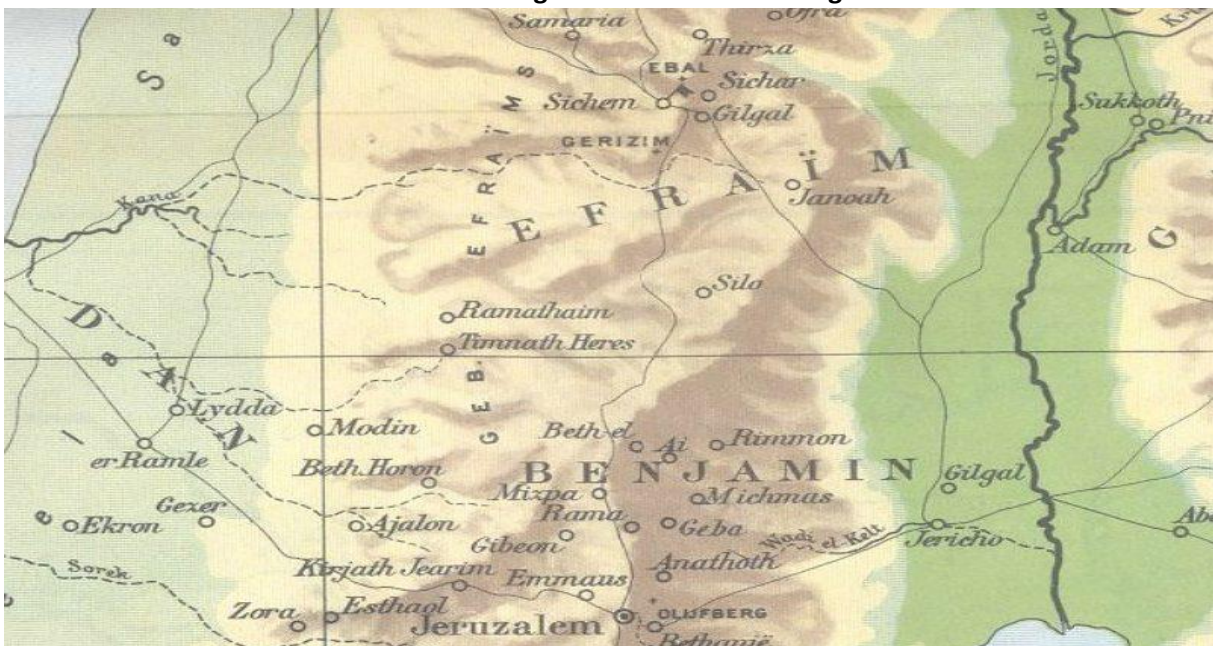
hoek van de Paardenpoort naar het oosten toe, zal een heiligheid voor de HEERE zijn. Voor eeuwig zal er niets meer worden weggerukt of afgebroken.

Beloften van een Nieuw Verbond.

In verschillende vertalingen staat vers 1 als *een kopje* boven het hoofdstuk. De HEERE belooft dat Hij voor elke stam van Israël een God zal zijn. Jeremia 31:1: *In die tijd, spreekt de HEERE, zal Ik al de geslachten van Israël tot een God zijn, en zij zullen Mij tot een volk zijn.* Hoe gaat het dan verder? Om te beginnen verklaart de HEERE uitvoerig en indringend Zijn liefde voor Israël. Israël, zo werd het Noordrijk genoemd. Iemand zal zeggen dat dit toch ook de verzamelterm is voor heel het volk, alle twaalf stammen. Dat kan niet ontkend worden. Maar dat het hier om het Noordrijk gaat mag blijken uit het feit dat de naam *Israël* afgewisseld wordt met die van *Efraïm*. Zoals u weet was Efraïm aanvankelijk de stam die – na de Exodus – van God een leidinggevende positie had gekregen. Omdat het afwijken van de HEERE in het Noorden begonnen was, nam God Efraïm die vooraanstaande positie af en gaf die later aan Juda. Aanvankelijk stond het heiligdom van de HEERE – de tabernakel – ook in het stadje Silo, in Efraïm. Na de toestanden met de zonen van Eli – die de ark van de HEERE meevoerden in de oorlog met de Filistijnen – ontfermde David zich erover. Hij bracht de ark over naar een provisorisch ingericht heiligdom in Jeruzalem, dat later – onder Salomo – plaats maakte voor de tempel van de HEERE. Met het heiligdom werd het centrum van Israël verlegd van Efraïm naar Juda en van Silo naar Jeruzalem. Psalm 78 vermeldt dit gebeuren in vers 58-72 *Zij verwekten Hem tot toorn door hun offerhoogten, verwekten Hem tot na-ijver door hun afgodsbeelden. God hoorde het en werd verbolgen, Hij verachtte Israël zeer. Daarom verliet Hij de tabernakel te Silo, de tent waarin Hij woonde onder de mensen. (..) Hij verwierp de tent van Jozef, de stam Efraïm verkoos Hij niet. Maar Hij verkoos de stam Juda, de berg Sion, die Hij liefhad. Hij bouwde Zijn heiligdom, als hoogten, en vast als de aarde, die Hij voor eeuwig grondvestte. Hij verkoos Zijn dienaar David en haalde hem bij de schaapskooien vandaan. Van achter de zogende schapen deed Hij hem komen om te weiden Jakob, Zijn volk, en Israël, Zijn eigendom. Hij heeft hen geweid met een oprecht hart en hen geleid met zeer bekwame hand.*

De tabernakel van Silo in Efraïm door koning David naar Jeruzalem gehaald.

Efraïm en Juda

Misschien is er iemand die zich afvraagt waarom de HEERE in Jeremia 31 zoveel aandacht besteedt aan Efraïm? Iedereen – die weet hoe het gegaan is – kan begrijpen dat er diepe gevoelens van afwijzing huisden in de harten van de Noorderlingen. Als er stammen waren die het nodig hadden dat God Zijn liefde voor hen nog eens expliciet en omstandig zou verklaren dan waren dat wel de tien noordelijke stammen. Wij – christenen uit de volken – komen van oorsprong niet uit het Joodse volk, maar zelfs wij kunnen dit aanvoelen. Die mensen moeten van ver komen. Zeker, er is in Jeremia 31 ook aandacht voor Juda. Juda is ook in ballingschap gegaan. En dan nog iets. Juda heeft het niet veel beter gedaan dan Efraïm, integendeel ze deden het nog beroerder. Maar hun ballingschap was recenter en Jeruzalem – de stad van God – en het koningschap van David was wel van Judese oorsprong en zou eeuwig zijn. Mooie zaken allemaal, maar ook zaken die jaloezie kunnen opwekken. En – jaloezie en het gevoel achtergesteld te worden – dat zijn wel heel lastige sensaties. Lastig om mee om te gaan. Goed, aan God heeft het niet gelegen. Met alles wat in Hem is wendt de HEERE Zich met uitgestrekte armen in Jeremia 31:1-23 tot de stammen van het Noorden. Het is vooral Efraïm, de lievelings-stam van God. Jeremia 31:20 *Is Efraïm voor Mij niet een dierbare zoon, is hij voor Mij niet een lievelingskind? Want zo dikwijls als Ik tot hem spreek, denk Ik nog voortdurend aan hem. Daarom is Mijn binnenste bewogen over hem, Ik zal Mij zeker over hem ontfermen, spreekt de HEERE.* Pas in vers 23 komt Juda er aan te pas. In vier verzen is God er dan ook klaar mee. Aan Efraïm besteedde de HEERE vijfmaal zoveel aandacht. Misschien is er nog een reden voor de bijzondere aandacht voor het Noorden van Israël. Jeremia kwam zelf ook uit het Noorden. Hij was weliswaar *Leviet*, maar hij woonde in Anatot een plaats in Benjamin ten Noorden van Jeruzalem. Hij voelde zich verbonden met de stammen van het Noorden. Verschillende malen moest Jeremia zich van de HEERE ook richten tot de stammen van het Noorden en/of de ballingen die naar Assur gevoerd waren. En toch... hoewel wij goede redenen – gevoelens van afwijzing en jaloezie – kunnen bedenken voor de brede plek die God voor Efraïm inruimt in Jeremia 31, geeft geen van die redenen de doorslag bij de HEERE. Voor de HEERE is Efraïm blijkbaar altijd speciaal gebleven. Efraïm heeft vanouds een bijzonder plekje in Gods hart.

Met gekruiste armen schenkt Jakob aan Efraïm het eerstgeboorterecht.

Jeremia 31 gaat niet direct over mensen uit andere volken.

Efraïm zorgt misschien voor een verrassing, maar er is wellicht iets in dit hoofdstuk wat bij ons – christenen uit de volken – nog ‘harder’ aankomt. Dat is dat wij als niet-Joden – bij de aankondiging van het Nieuwe Verbond – niet of nauwelijks in beeld zijn. Het eerste vers wijst al in deze richting. Voor zover we kunnen zien gaat Jeremia 31 alleen over de twaalf stammen van Israël en niet over de volken waar u en ik uit voortkomen. Er lijkt – zo op het eerste gezicht – alleen oog te zijn voor de eenheid van het Joodse volk waarvan in de toekomst sprake zal zijn. Het *Nieuwe Verbond* – waarin Israël zijn eenheid vindt – lijkt dus van toepassing te zijn op de twaalf stammen. Veel onderzoekers blijken het daar moeilijk mee te hebben. Men kan zich afvragen of de niet-Joden er dan niet bij

horen? Gelden deze beloften soms niet voor ons christenen uit de heidenen? Zeker, deze beloften gelden ook voor ons; alleen het staat er niet met zoveel woorden. We vinden de beloften voor de volken – in vergelijkbare verbanden – trouwens wel op andere plaatsen in Jeremia. Bijvoorbeeld in Jeremia 3:17,18 *In die tijd zal men Jeruzalem de Troon van de HEERE noemen. Alle heidenvolken zullen er samenstromen, tot de Naam van de HEERE, tot Jeruzalem. Zij zullen niet meer hun verharde, boosaardige hart achternagaan. In die dagen zal het huis van Juda naar het huis van Israël gaan. Tezamen zullen zij komen uit het land in het noorden naar het land dat Ik uw vaders in erfelijk bezit heb gegeven.* Hoe bestaat het, dat het perspectief voor volken in Jeremia 31 ontbreekt? Wij moeten begrijpen dat de HEERE in een hoofdstuk een bepaald licht op de geschiedenis laat vallen. God noemt bepaalde zaken wel en andere niet. Wanneer iets niet gezegd wordt betekent dit niet direct dat het er niet is. Het enige wat we wel kunnen zeggen is dat de HEERE het hier niet noemt. Op andere plaatsten spreekt de HEER wel degelijk over de toenadering van de niet-Joden tot de God van de Bijbel. Nogmaals: Het is dus wel degelijk waar – en vol van troost voor de niet-Joden – alleen staat het *hier* niet.

Toenadering van de niet-Joden tot de God van de Bijbel.

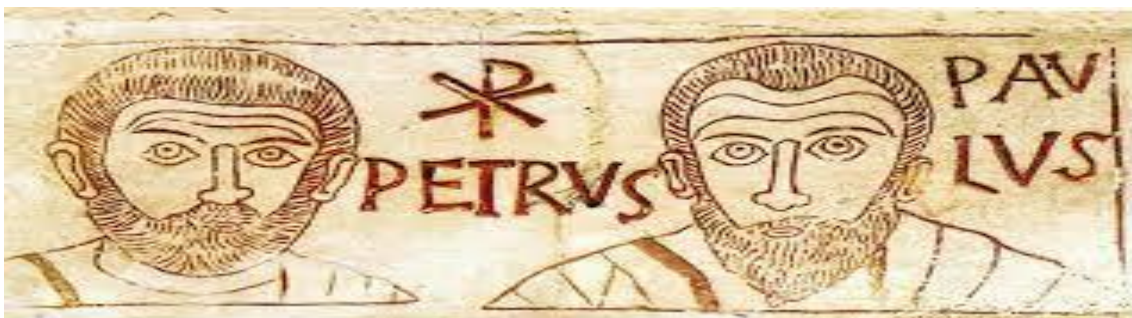
Jeremia 4:2	En als u zwerft: Zo waar de HEERE leeft, in waarheid, in recht en in gerechtigheid, dan zullen de heidenvolken zich in Hem zegenen en zich in Hem beroemen.
Jeremia 12:16,17	En het zal gebeuren, wanneer zij werkelijk de wegen van Mijn volk zullen leren, zodat zij bij Mijn Naam zweren: Zo waar de HEERE leeft – zoals zij Mijn volk geleerd hebben te zweren bij de Baäl – dan zullen zij te midden van Mijn volk gebouwd worden. Maar als zij niet willen luisteren, zal Ik dat volk voorgoed wegrukken en ombrengen, spreekt de HEERE.
Jeremia 16:19,20	HEERE, mijn kracht en mijn burcht, mijn toevlucht op de dag van de benauwdheid, tot U zullen de heidenvolken komen van de einden der aarde, en zeggen: Onze vaders hebben enkel leugen in erfelijk bezit gekregen, en nietige dingen, niets ervan is van nut. Zou een mens zich goden maken? Dat zijn toch geen goden! Daarom, zie, Ik doe hen erkennen, deze keer doe Ik hen Mijn hand en Mijn macht erkennen. Dan zullen zij weten dat Mijn Naam HEERE is.

Joodse mensen hebben – net als de niet-Joden – Christus Jezus nodig.

Voor het besef van Paulus maakt deze belofte – die de HEERE aan de Joden doet – trouwens alle mensen gelijk. Want dat leren we wel uit Jeremia 31. De mensen van Joodse komaf zijn niet beter dan andere mensen. Het Oude Verbond heeft het faillissement van *de mens* aangetoond. De Joodse gemeenschap heeft van de tien geboden – op grond waarvan het Oude Verbond met hen gesloten werd – geen gebod heel gelaten. Zij hebben het Oude Verbond verbroken. Als de Joden – die zich in de tijd van het Oude Testament als zondige en goddeloze mensen gedroegen – gered kunnen worden door het Nieuwe Verbond, dan is er voor alle mensen hoop. Als God Zelf Zijn wetten in ons hart schrijft en al onze zonden vergeeft dan is er voor Joden en niet-Joden perspectief. Dit is voor de apostel Paulus een aangelegen punt. Het speelt op het moment dat hij met Petrus en Barnabas – als mensen van Joodse komaf – samen eet met christenen uit de heidenen. Er wordt tijdens de maaltijd aan de deur geklopt. Een groep christen-Joden uit Jeruzalem komt binnen. Die laten hun ongenoegen duidelijk merken als ze zien dat de Joodse christenen aan een tafel zitten met de gelovigen uit de heidenen. Dat zien ze niet graag, want – zo vinden zij – de Joodse gemeenschap moet vooral Joods blijven. Omdat God een duidelijke scheidslijn had getrokken tussen Joden en niet-Joden – en dit met rein en onrein voedsel markeerde – was een gezamenlijke maaltijd volgens hen ondenkbaar. Paulus

denkt daar heel anders over. Met de komst van de Heere Jezus Christus waren allerlei zaken – die tot die tijd een streep trokken tussen de Joodse en de niet-Joodse gemeenschap – komen te vervallen. Stond er vóór Christus – bij wijze van spreken – *een muur* tussen Israël en de andere volken, met Christus' komst is de muur omvergehaald en zijn veel zaken die de Jood onderscheidden van de niet-Jood, komen te vervallen, zoals de sabbatsviering en het reine en onreine eten. Efeziërs 2:13,14 *Maar nu, in Christus Jezus, bent u, die voorheen veraf was, door het bloed van Christus dichtbij gekomen. Want Hij is onze vrede, Die beiden één gemaakt heeft. En door de tussenmuur, die scheiding maakte, af te breken.* De Heere Jezus Christus maakt alle mensen aan elkaar gelijk omdat alle mensen – of ze nu Jood zijn of niet-Jood – de Heere Jezus nodig hebben om van zonden bevrijd te worden. Dankzij de verzoening van de zonden en de Heilige Geest kan men vernieuwd worden om te komen tot een andere houding ten opzichte van God en de medemens. Dat is de kern van de kritiek die Paulus op Petrus heeft als hij met Barnabas van tafel sluipt op het moment dat die Farizee-achtige christenen uit Jeruzalem binnen komen. Galaten 2:11-16 *Maar toen Petrus naar Antiochië gekomen was, ging ik openlijk tegen hem in, omdat hij te veroordelen was. Want voordat er enkelen uit de kring van Jakobus gekomen waren, at hij samen met de heidenen; maar toen zij kwamen, trok hij zich terug en zonderde zich af uit vrees voor hen die van de besnijdenis waren. En ook de andere Joden huichelden met hem mee, zodat zelfs Barnabas zich door hun huichelarij liet meeslepen. Maar toen ik zag dat zij niet juist wandelden, overeenkomstig de waarheid van het Evangelie, zei ik tegen Petrus in het bijzijn van allen: Als u die een Jood bent, naar heidens gebruik leeft en niet naar Joods gebruik, waarom dwingt u dan de heidenen op de Joodse manier te leven? Wij, die van nature Joden zijn, en geen zondaars uit de heidenen, weten dat een mens niet gerechtvaardigd wordt uit werken van de wet, maar door het geloof in Jezus Christus. En ook wij zijn in Christus Jezus gaan geloven, opdat wij gerechtvaardigd zouden worden uit het geloof van Christus en niet uit werken van de wet.* De noodzaak van het Nieuwe Verbond – waarin verzoening van zonden en vernieuwing door de Heilige Geest wordt toegezegd – zet de Joodse gemeenschap met beide benen op de grond. Ze staan – op een bepaalde manier – weer tussen alle andere volken in. Ze staan er niet boven. Ze zijn niet beter. De geschiedenis die de HEERE God met Israël is gegaan maakt een ding onomstotelijk duidelijk en dat is dat de mens niet alleen zondig is, maar ook verloren ligt in schuld. We zijn niet in staat om onszelf te redden. We liggen als het ware in het moeras van de zonde. Als God ons er niet uit opgetrokken had, waren we weggezonden in onze verlorenheid en schuld. We moeten gered worden door Gods genade en door Gods kracht. Niet alleen moet de HEERE door het bloed van Christus wegnemen wat niet goed is, maar Hij moet door de Geest van Christus ons ook doen opstaan tot een nieuw leven. Het is geen prestatie van onze kant, maar enkel genade.

Ingelijfd in Israël

Maar – zoals gezegd – Jeremia 31 gaat alleen over het Joodse volk. Wat is de verklaring daarvoor? Het volgende zou een goede verklaring kunnen bieden. De gelovig geworden niet-Joden worden niet als apart volk gezien naast de Joden. Door de HEERE en door Jeremia worden de niet-Joden – die in de Heere Jezus Christus geloven – beschouwd als 'ingelijfd' in de Joodse gemeenschap. Kijk bijvoorbeeld maar naar Jeremia 12:16-17 *En het zal gebeuren, wanneer zij werkelijk de wegen van*

*Mijn volk zullen leren, zodat zij bij Mijn Naam zweren: Zo waar de HEERE leeft – zoals zij Mijn volk geleerd hebben te zweren bij de Baäl – dan zullen zij te midden van Mijn volk gebouwd worden. Maar als zij niet willen luisteren, zal Ik dat volk voorgoed wegrukken en ombrengen, spreekt de HEERE. Ook hier is reeds sprake van ‘te midden van mijn volk gebouwd worden.’ Niet alleen komen we deze zienswijze tegen bij Jeremia, maar ook bijvoorbeeld bij de apostel Paulus. Hij tekent het volk Israël als een grote boom waarvan – door de verwerping van Jezus als Messias – verschillende takken afgebroken worden. Maar er worden ook takken geënt op de stam van Israël: de gelovigen uit de volken. Romeinen 11:17 *Als nu enige van die takken afgerukt zijn, en u, die een wilde olijfboom bent, in hun plaats bent geënt en mede deel hebt gekregen aan de wortel en de vettingheid van de olijfboom.* Het kan verkeren.*

Lange tijd voelde het volk Israël zich *het uitverkoren volk*. U zult zeggen dat ze dat toch ook waren. Inderdaad, ze waren ook het uitverkoren volk. In principe zijn ze dat nog steeds. God heeft hen als volk niet verworpen. Er zijn heel veel zaken die de HEERE alleen aan Israël heeft gegeven. De apostel Paulus benoemt de voorrechten van de uitverkiezing. Op het moment dat hij Israël noemt, merk je ook waar Paulus specifiek aan denkt bij de geweldige dingen die God aan dit volk heeft gegeven. Hij somt ze op in Romeinen 9:4,5 *Zij zijn immers Israëlieten; voor hen geldt de aanneming tot kinderen en de heerlijkheid en de verbonden en de wetgeving en de eredienst en de beloften. Tot hen behoren de vaders, en uit hen is, wat het vlees betreft, de Christus voortgekomen, Die God is, boven alles, te prijzen tot in eeuwigheid. Amen!* Maar *uitverkiezing* is niet bedoeld om zich op de borst te kloppen. Uitverkiezing is zeker een voorrecht van Godswege, maar zoals wijn een glas zoekt, zo zoekt God een mens die door het geloof Christus met al Zijn gaven aanneemt en innerlijk verandert en meer en meer gaat leven tot Gods eer als kind van God. In het verleden ging het met het Joodse volk mis omdat men zich als uitverkoren volk boven andere volken verheven voelde, terwijl de verhouding met God feitelijk helemaal niet zo goed was. Zo kan het ook zomaar gebeuren dat de christenen uit de volken zich verheven gaan voelen boven de mensen die van het Joodse volk afstammen. Romeinen 11:18-23 *Beroem u dan niet tegenover de takken. En als u zich beroemt: U draagt de wortel niet, maar de wortel u. U zult dan zeggen: De takken zijn afgerukt, opdat ik zou worden geënt. Dat is waar. Door ongeloof zijn zij afgerukt en u staat door het geloof. Heb geen hoge dunk van uzelf, maar vrees. Want als God de natuurlijke takken niet gespaard heeft, dan is het ook mogelijk dat Hij u niet spaart. Zie dan de goedertierenheid en de strengheid van God: strengheid over hen die gevallen zijn, over u echter goedertierenheid, als u in de goedertierenheid blijft. Anders zult ook u afgehouden worden. En ook zij zullen, als zij niet in het ongeloof blijven, geënt worden, want God is machtig hen opnieuw te enten.* We kunnen als gelovigen blijkbaar vergeten wat de bron is van de uitverkiezing; Gods genade. Hoewel *eigen roem* wellicht als *menselijk* wordt gezien, is het in Gods ogen toch een onvergeeflijke fout. Het kan betekenen dat in de toekomst van de gelovigen uit de volken veel takken uit de boom worden gekapt, terwijl God mensen uit Zijn oude volk Israël er opnieuw tussen ent. Dat enten op de stam van Israël – van mensen met een Joodse achtergrond – gaat gemakkelijker dan we denken, omdat ze feitelijk van deze stam afkomen. Laten wij als gelovigen uit de volken maar dankbaar zijn dat we in Gods volk zijn opgenomen dankzij het verlossingswerk van onze Heere Jezus Christus. Datzelfde geldt overigens voor de mensen met een Joodse achtergrond. We kunnen ons nergens op beroemen behalve op de Heere. 1 Korintiërs 1:30,31 *Maar uit Hem bent u in Christus Jezus, Die voor ons is geworden wijsheid van God en gerechtigheid, heiliging en verlossing, opdat het zal zijn zoals geschreven staat: Wie roemt, laat hij roemen in de Heere.*

Heer van joden en heidenen

Een tweede Exodus

Wanneer er een metafoor van toepassing is op Jeremia 31 dan wel die van *het huwelijk*. Het huwelijk tussen God en Zijn volk is spaak gelopen, maar er komt een nieuw huwelijk, een nieuw verbond. Op het moment dat dit besluit bij de HEERE vaststaat kan Hij niet nalaten in het fotoboek te kijken naar de tijd toen het allemaal begon in de woestijn. De terugkeer uit de ballingschap voelt voor de HEERE en Zijn volk als *een tweede Exodus*. Onwillekeurig gaan de gedachten van de HEERE terug naar de eerste keer dat Hij Zijn volk – bij wijze van spreken – uit de dood redde. De toestand in Egypte loog er niet om. Feitelijk was de farao bezig om het Joodse volk langzaam maar zeker van de aardbodem te laten verdwijnen. De maatregelen die hij nam om het volk Israël te liquideren namen gaandeweg buitensporige proporties aan. Het begon met de kraamvrouwen die de Joodse jongetjes moesten doden. Toen dat niet werkte liet de farao de Joodse mannen zwaar werk verrichten bij de bouw van verdedigingswerken aan de grens. Op het moment dat Mozes het voor zijn volk opnam maakte de farao hun slavenarbeid nog zwaarder. Hij vroeg het onmogelijke van hen. Ze stierven bij bosjes. De herinnering aan *de Exodus* vervult de HEERE met liefde. Wat hield Hij veel van dat volk toen ze na de doortocht over de Rode Zee veilig in de Sinai-woestijn waren aangekomen. Ze verheerlijkten Gods Naam. Mozes zette in met – wat later bekend stond als – het lied van Mozes. Exodus 15:1-6 *Toen zongen Mozes en de Israëlieten dit lied voor de HEERE. Zij zeiden: Ik zal zingen voor de HEERE, want Hij is hoogverheven! Het paard en zijn ruiter heeft Hij in de zee geworpen. De HEERE is mijn kracht en lied, Hij is mij tot heil geweest. Dit is mijn God, Hem verheerlijk ik; de God van mijn vader, Hem roem ik. De HEERE is een Strijder, HEERE is Zijn Naam. De wagens van de farao en zijn leger heeft Hij in de zee geworpen. De besten van zijn officieren zijn verdronken in de Schelfzee. De watervloeden hebben hen bedolven, zij zijn als een steen in de diepten gezonken. Uw rechterhand, HEERE, was heerlijk in macht; Uw rechterhand, HEERE, verpletterde de vijand.* Mirjam nam de zang over. Met de tamboerijn begeleidde ze de dansende vrouwen. Voor de HEERE is het als de dag van gisteren. Mirjam zong het refrein in Exodus 15:21 *Toen zong Mirjam hun ten antwoord: Zing voor de HEERE, want Hij is hoogverheven! Het paard en zijn ruiter heeft Hij in de zee geworpen.* Iedereen was enthousiast. God nog het meest. Het is bijzonder om te zien hoeveel het met de HEERE doet wanneer Hij door Zijn volk wordt bezongen. De HEERE denkt er met liefde aan terug. Jeremia 31:2 *Zo zegt de HEERE: Het volk dat aan het zwaard ontkomen was, heeft genade gevonden in de woestijn, toen Ik op weg ging om hem, Israël, tot rust te brengen.*

De liefde van God voor Zijn volk Israel is eeuwige liefde.

Oude liefde roest niet, zegt het spreekwoord en dit is ook het geval met de liefde van God voor Zijn volk Israël. Die liefde is al van eeuwen her. Zo was het begonnen – als verliefdheid – en de liefde had zich in de loop van de jaren ondanks fikse problemen alleen maar verdiept. De HEERE kan het beeld – van de jonge vrouw waarop Hij verliefd werd – zomaar weer in herinnering roepen. Jeremia 31:3 *Van verre tijden af is de HEERE aan mij verschenen: Met eeuwige liefde heb Ik u liefgehad, daarom heb Ik u getrokken met goedertierenheid.* Het ‘*van ver gekomen*’, wijst op *de tijd*, beter gezegd op Gods

eeuwige liefde voor Zijn uitverkoren volk. Het huwelijk is een metafoor die ook bij andere profeten opgeld doet. U herinnert zich wel hoe de HEERE bijvoorbeeld in Ezechiël de ontluikende liefde tussen God en Zijn volk beschrijft. Ezechiël 16:8 *Toen Ik voorbij u kwam, zag Ik u, en zie, uw tijd was de tijd van de liefde. Zo spreidde Ik Mijn vleugel over u uit en bedekte uw naaktheid. Daarop zwoer Ik u een eed en ging een verbond met u aan, spreekt de Heere HEERE, en zo werd u van Mij.* Bij het Nieuwe Verbond werd de metafoor afgestoft en toegepast op de relatie van Christus als de Bruidegom en de christelijke gemeente als de Bruid. Marcus 2:19 *En Jezus zei tegen hen: De bruiloftsgasten kunnen toch niet vasten terwijl de Bruidegom bij hen is? Zolang zij de Bruidegom bij zich hebben, kunnen zij niet vasten.* Het zal niet verbazen dat – zodra er van het Nieuwe Verbond in Jeremia 31:32 sprake is – opnieuw het beeld van het huwelijk in herinnering wordt geroepen. Jeremia 31:32 *Niet zoals het verbond dat Ik met hun vaders gesloten heb op de dag dat Ik hun hand vastgreep om hen uit het land Egypte te leiden – Mijn verbond, dat zij verbroken hebben, hoewel Ik hen getrouwd had, spreekt de HEERE. Zo zijn we niet getrouwd, zouden wij zeggen.* Het is een metafoor en wij danken de HEERE dat Hij het voor ons met een beeld verduidelijkt. Maar het zou ook zomaar kunnen dat de HEERE het echt beleeft als een huwelijk en dat Hij zielsveel van Zijn vrouw, de gemeente houdt. Het voelt zo en het voelt ook heel bijzonder als we bedenken hoeveel vreugde de HEERE put uit de relatie met Zijn volk. Zeker, we kunnen God hard raken want de HEERE heeft Zich kwetsbaar gemaakt door een liefdesrelatie met ons aan te gaan. We kunnen God echt boos krijgen als we Hem bedriegen met een andere man – lees – een andere god. Hij is een jaloers God. Maar als het dan weer in orde is, is de HEERE ronduit lyrisch over de toekomstplannen die Hij samen met Zijn volk ontwikkelt. Zo is het feitelijk ook gegaan.

Het huwelijk is een metafoor voor de verbondsrelatie van God met Zijn volk

De toekomst ziet er beter uit dan het verleden.

Het volk Israël heeft zijn levenspartner bedrogen en aan de kant gezet. Voor het Noorden speelde dit bij de bouw van de tempel in Bethel en Dan met de twee gouden kalveren. *De zonde van Jerobeam* wordt dit genoemd. 2 Koningen 10:29 Jerobeam was de eerste koning van het Noorden. Hij bouwde deze heiligdommen. Hij wilde – na de scheuring van het rijk – niet dat de mensen uit het Noorden met de grote feesten naar Jeruzalem bleven gaan. Bang als hij was dat ze dan heimwee zouden krijgen naar de tijd onder David en Salomo en hem af zouden zetten als koning. Na hem maakte Achaz het nog bonter toen hij met Izebel trouwde, die haar goden – Ba'al en Astarte – meenam uit Sidon. Jerobeam deed een aanslag op het tweede gebod, maar Achaz verpulverde het eerste gebod. God had met Israël een verbond gesloten op grond van de tien geboden. Exodus 34 Op het moment dat de eerste twee geboden het moesten ontgelden was het verbond verbroken. Van wie de verbondseisen veronachtzaamt, worden de verbondsbeloften – land en volk – afgenomen. Maar als de straf – de ballingschap naar Assur – was uitgezeten zou God de stammen uit het Noorden weer terug laten komen naar Samaria. Dat is een belangrijke belofte van Jeremia 31. God had grootse plannen voor de toekomst. Jeremia 31:4,5 *Ik zal u weer bouwen en u zult gebouwd worden, maagd*

Israël. Opnieuw zult u zich tooien met uw tamboerijnen, opnieuw zult u uittrekken in een reidans van vrolijke mensen. Opnieuw zult u wijngaarden planten op de bergen van Samaria: de planters zullen planten en de vruchten genieten. Misschien tekent zich een glimlach om uw lippen. Zou God plezier beleven aan het tafereel van een groepje dansende en zingende vrouwen en oogstende boeren? Zeker! De verbondenheid tussen God en Zijn volk is veel groter dan wij denken. Er is sprake van een levensgemeenschap (huwelijk) tussen God en Zijn volk. God is in alle dingen betrokken bij Zijn kinderen. Hij geniet van de vrede en de voorspoed van Zijn mensen als het recht en de trouw en de liefde opbloeit. We hebben in Jeremia al eerder gevoeld hoezeer het God aan Zijn hart gaat als het vredige tafereel van een dorpsgemeenschap – met winkelende vrouwen, een huwelijk, de lampen die 's avonds aangaan – definitief tot het verleden zouden gaan behoren vanwege de ongehoorzaamheid van Israël. Jeremia 25:10 *Ik zal uit hun midden doen verdwijnen de stem van de vreugde, de stem van de blijdschap, de stem van de bruidegom en de stem van de bruid, het geluid van de molenstenen en het licht van de lamp.* Maar deze aankondiging van de straf zal eenmaal definitief tot het verleden behoren. Israël zal terugkeren uit de ballingschap. Alles lijkt dan weer bij het oude, maar er is toch iets wat in de toekomst ingrijpend anders zal zijn dan in het verleden. De ballingen die teruggekeerd zijn uit het Noorden en zich vestigen in Samaria en omgeving zullen hun feesten weer voor de HEERE vieren in Sion. De splitsing van het rijk in twee stukken – met een Noord- en een Zuidrijk – zal voorgoed tot de verleden tijd behoren. En dat niet alleen. Ook de dienst aan andere goden behoort definitief tot het verleden. Dat kun je uit alles opmaken. Vooral ook als men elkaar in het Noorden oproept om naar Sion te gaan, naar de HEERE onze God. Jeremia 31:6 *Want er zal een dag zijn dat de wachters zullen roepen op het bergland van Efraïm: Sta op, laten wij opgaan naar Sion, naar de HEERE, onze God.* Opmerkelijk dat hier de naam van Efraïm valt. De HEERE lijkt echt terug te gaan naar het begin van Zijn reis met het volk Israël door de geschiedenis. In het begin had Efraïm een vooraanstaande positie. Zij waren de leidinggevende stam van Israël. Zij woonden in het hart van het land. Zij gaven in de stad Silo plaats aan de tabernakel. Gods woning stond in Efraïm. Dat mag allemaal veranderd zijn. Wie zal ontkennen dat Juda de positie van Efraïm heeft overgenomen en Jeruzalem die van Silo? Maar als de HEERE herstel geeft aan Zijn volk dan noemt Hij Efraïm als eerste. God is terug bij Efraïm en Efraïm – op zijn beurt – komt terug bij God.

Efraïm

Uitverkiezing

Als een naam geschikt is om de eenheid van Gods volk uit te stralen dan is het wel de naam *Jakob*. Hij is de aartsvader met de twaalf zonen, die later uitgroeiden tot de twaalf stammen. Hij was het die de naam *Israël* kreeg van God, de uiteindelijke naam van het volk. Die naam – Israël – wordt hier door de HEERE ook weer herhaaldelijk naar voren geschoven, maar is enigszins belast omdat die naam ook wel gebruikt werd voor *de tien stammen* van het Noorden. Na de scheuring viel het volk uiteen in Israël en Juda. Ook hier en nu in Jeremia 31 bepaalt die naam ons vermoedelijk bij de Noordelijke

stammen die naar Assur zijn weggevoerd, omdat in plaats van Israël ook zomaar van Efraïm gesproken kan worden. Dat Israël verderop naast Juda genoemd wordt is ook veelzeggend. Jeremia 31:27,31 *Jakob* heeft dat nadeel niet. *Jakob* staat voor de oorsprong van alle twaalf stammen. In hem klinkt de hereniging je van verre al tegemoet. Jeremia 31:7 *Want zo zegt de HEERE: Zing vrolijk over Jakob, met blijdschap! Juich om het hoofd van de heidenvolken! Laat het horen, prijs Hem en zeg: Verlos Uw volk, HEERE, het overblijfsel van Israël.* Voor ons als christenen uit de volken wordt nu iets van Jakob gezegd dat wellicht een zweem van jaloezie kan opwekken. Jakob wordt zomaar *het hoofd van alle volken* genoemd. Hier lopen we opnieuw aan tegen de *uitverkoren positie* van het volk Israël. Ze hebben ontegenzeggelijk van de HEERE een unieke positie gekregen. Je merkt dat bijvoorbeeld aan Psalm 147:19,20 *Hij maakt Jakob Zijn woorden bekend, Israël Zijn verordeningen en Zijn bepalingen. Zo heeft Hij voor geen enkel ander volk gedaan; die kennen Zijn bepalingen niet. Halleluja!* Jaloezie is misschien niet het goede woord, maar het mag iedereen duidelijk zijn dat de HEERE niet voor het Nederlandse volk heeft gekozen of Oezbekistan, maar voor Israël. Zelfs de Heere Jezus beperkte zich tot mensen van Joodse komaf. Het is waar, een Romeinse hoofdman en een vrouw uit Sidon kreeg de Heere zover om hen te helpen, maar feitelijk was *het brood alleen voor de eigen kinderen* oftewel het Joodse volk. Ook mag de Heere Jezus dan – tegen de gewoonte van zijn tijd – bijzondere aandacht hebben voor de Samaritaanse vrouw, maar Hij laat haar wel fijntjes weten dat ‘de zaligheid is uit de Joden’. Johannes 4:22 Iemand zal opmerken dat *uitverkiezing* ook niet alles is, omdat je niet alleen in positieve zin (beloften en verbonden e.d.) maar ook in negatieve zin (ballingschap, zwarte schaap van de volkerenfamilie) een bijzondere behandeling ondervindt. Zeker. De HEERE is daar ook eerlijk in door hier te spreken van ‘*Verlos Uw volk, HEERE, het overblijfsel van Israël*’. Jeremia 31:7 Het is *de rest* van Israël, die behouden wordt. Er zijn niet alleen grote verliezen geleden in de tijd van de ballingschap maar de realiteit gebiedt om te zeggen dat er ook genoeg Joodse ballingen zijn die de uitgestoken hand van God niet aannemen, zich niet bekeren en bijvoorbeeld niet terugkeren. Uiteindelijk is het *een rest* die terugkeert.

Terug in Jeruzalem

Gods liefde en trouw

Iemand zal zich afvragen waarom de HEERE hier de positie van zijn volk vergelijkt met die van de volken. Het is vermoedelijk zeker om twee redenen. Ten eerste zal het volk Israël dezelfde gevoelens gekend hebben als wij: God pakt Zijn kinderen harder aan dan andere mensen. Dat voelt niet altijd prettig. ‘Maar, zegt de HEER, je bent niet zomaar een volk. Je bent niet meer en niet minder dan het *hoofd van de volken*.’ Adeldom verplicht. En dan is er wellicht nog een belangrijke reden. De volken keken met grote verbazing naar de ballingschap. Ze floten tussen de tanden toen ze de ruïnes van Jeruzalem voorbijkwamen. Ze waren getuige van de afstraffing die God Zijn volk gaf. Op het moment waarop God Zijn volk terughaal uit de volken – waarheen Hij hen bij wijze van straf verdreven heeft – wijst Hij er nog eens fijntjes op dat ze *het hoofd van de volken* zijn. God mag meer van hen verwachten, maar behandelt hen ook fair. Er is straf, maar er is ook vergeving. Er is *ballingschap*, maar ook een *terugkeer*. Even verderop roept de HEERE de volken op om – ze kijken met verbazing

naar de terugkeer van de Joodse gemeenschap uit de volken – de trompet te pakken en overal rond te bazuinen dat God naar Zijn volk heeft omgezien. Jeremia 31:10,11 *Hoor het woord van de HEERE, heidenvolken, verkondig het in de kustlanden van ver weg, en zeg: Hij Die Israël verstrooid heeft, zal het weer bijeenbrengen en het hoeden, zoals een herder zijn kudde hoedt. Want de HEERE heeft Jakob vrijgekocht, en hem verlost uit de hand van hem die sterker was dan hij.* De volken weten niet wat ze zien. In het begin – toen Jeruzalem verwoest werd – spraken ze er schande van. Nu moeten ze erkennen dat God Zijn volk niet vergeten is, maar Zich opnieuw over hen ontfermt. En dat God machtig is, machtiger dan de groten der aarde. Wat zie je bij de andere volken? Het is blinken en verzinken, zowel van de volken als van hun goden. Wat zie je bij het volk Israël? Het volk Israël blijft bestaan. Al gaat zijn weg over de bergen en dalen van de geschiedenis van Gods liefde en toorn, Hij blijft hen trouw. Toen aan de Pruisische koning gevraagd werd om *een godsbewijs*, moet hij het Joodse volk genoemd hebben. Dat dat volk nog steeds bestaat, is volgens hem het onomstotelijke bewijs dat God – de God van de Bijbel – de levende God is. Want ze danken hun voortbestaan aan Hem, aan Zijn liefde en Zijn trouw. God is trouw aan Zijn volk. Hij mag hen dan straffen – wanneer ze het te bont maken – maar Hij ontfermt Zich ook weer over hen. Over de sterken en de zwakken gesproken. De zwakken worden hier met name genoemd. Jeremia 31:8,9 *Zie, Ik doe hen komen uit het land van het noorden, Ik zal hen bijeenbrengen van de uithoeken van de aarde; onder hen zijn blinden en verlamden, zwangeren en barenden met elkaar: met een grote menigte zullen zij hierheen terugkomen. Onder gewezen zullen zij komen, onder smeekbeden zal Ik hen leiden. Ik zal hen doen gaan naar waterbeken, op een rechte weg, waarop zij niet zullen struikelen, want Ik ben Israël tot een Vader, en Efraïm – Mijn eerstgeborene is hij.* Opnieuw benadrukt de HEERE hier Zijn onverbrekelijke band met Israël en de vooraanstaande positie van de stam Efraïm daarin.

Het recht op terugkeer

Israël als hoofd van de volken

Het lijkt er op dat de volken aangemoedigd overal de herstelde relatie tussen God en Zijn volk Israël bekend te maken. Misschien hebben ze hun afkeer ook wel breed gedeeld toen Jeruzalem in brand stond en God Zijn volk in ballingschap voerde. Maar de HEERE zou het een mooie gedachte vinden wanneer ook het goede nieuws van mond tot mond zou gaan. Binnen de kortste keren hoopt Hij op deze wijze zelfs geïsoleerde gedeeltes op aarde te bereiken, zoals de mensen die op eilanden woonden. Jeremia 31:10,11 *Hoor het woord van de HEERE, heidenvolken, verkondig het in de kustlanden van ver weg, en zeg: Hij Die Israël verstrooid heeft, zal het weer bijeenbrengen en het hoeden, zoals een herder zijn kudde hoedt. Want de HEERE heeft Jakob vrijgekocht, en hem verlost uit de hand van hem die sterker was dan hij.* Het lijkt er op dat we in Jeremia 31 niet te maken krijgen met een vorm van jaloezie van de volken op het volk Israël. Integendeel, de volken lijken zich te realiseren dat hun geschiedenis diep verbonden is met die van het Joodse volk. En dat die diepe verbondenheid zo ver gaat dat het hen goed gaat als het Israël goed gaat en andersom. Men lijkt wereldwijd vrij gemakkelijk te accepteren dat het Joodse volk *het hoofd van de volken* wordt genoemd, zoals in Jeremia 31. Daarbij komt de breed gedeelde vreugde – kort na WOII – over *het*

recht op terugkeer van het Joodse volk en de opbouw van de Staat Israël. Als je er goed over na denkt is het ook weer niet zo verbazingwekkend. Wie zich – komend uit de volken – realiseert dat men persoonlijk door het geloof in de Heere Jezus Christus wordt ingelijfd in het volk Israël, kijkt met andere ogen naar dit volk. Wij weten toch wel dat God – met de keus die Hij op Israël liet vallen – koos voor de volken. Het volk Israël is als het ware het bruggenhoofd naar de volken. Toen de HEERE de eerste Israëliet Abram riep, maakte Hij direct duidelijk dat Hij hem tot zegen wilde stellen voor de hele wereld. Genesis 12:3 *Ik zal zegenen wie u zegenen, en wie u vervloekt, zal Ik vervloeken; En in u zullen alle geslachten van de aardbodem gezegend worden.* De HEERE wijst er op dat de houding van de volken naar het volk Israël wezenlijk is voor hun eigen welzijn; zij zullen delen in de zegen die God aan Zijn oude volk geeft. Uiteindelijk wordt de zegen van Abraham in Christus ook geschonken aan de heidenen die tot geloof komen. Abraham is *de vader van de gelovigen* uit Israël en de volken. Het is de apostel Paulus die daar de vinger bij legt in Romeinen 4:9-13 *Wij zeggen immers dat aan Abraham het geloof gerekend is tot gerechtigheid. Hoe is het hem dan toegerekend? Toen hij besneden was of als een onbesneden? Niet als besneden, maar als onbesneden! En hij heeft het teken van de besnijdenis ontvangen als een zegel van de gerechtigheid van het geloof dat hij had toen hij nog onbesneden was, opdat hij een vader zou zijn van allen die geloven, hoewel zij onbesneden zijn, opdat ook hun de gerechtigheid toegerekend zou worden; en om een vader te zijn van hen die besneden zijn, voor hen namelijk die niet alleen besneden zijn, maar die ook wandelen in de voetsporen van het geloof van onze vader Abraham dat hij had toen hij nog onbesneden was. Want niet door de wet is de belofte aan Abraham of zijn nageslacht gedaan dat hij een erfgenaam van de wereld zou zijn, maar door de gerechtigheid van het geloof.*

Abraham, de vader van de gelovigen.

Het oude en nieuwe Israël

Duidelijk mag zijn dat *christenen uit de volken* zich niet moeten afzetten tegen de Joodse gemeenschap. De Joodse gemeenschap is in zekere zin de tak waarop wij zitten. Het is – met een Bijbelse metafoor in Romeinen 11 – *de olijfbroom* waarop wij als tak geënt zijn. Samen met de *Messias belijdende Joden* vormen de christenen uit de heidenen het voortgezette en in zekere zin nieuwe Israël. 1 Petrus 2:9,10 *Maar u bent een uitverkoren geslacht, een koninklijk priesterschap, een heilig volk, een volk dat God Zich tot Zijn eigendom maakte; opdat u de deugden zou verkondigen van Hem Die u uit de duisternis geroepen heeft tot Zijn wonderbaar licht, u, die voorheen geen volk was, maar nu Gods volk bent; u, die zonder ontferming was, maar nu in ontferming aangenomen bent.* Petrus lijkt het hier – *u bent Gods volk* – vooral tegen de christenen uit de volken te hebben. Dat bepaalt ons bij het drama dat het Joodse volk de Messias Jezus Christus – in ieder geval in eerste instantie – heeft afgewezen. Ook al wordt het volk van God – het nieuwe Israël van na Christus enkele duizenden jaren voornamelijk gevuld door gelovigen uit de volken – dat neemt niet weg dat dat volk ook ingelijfd is in het Israël van Abraham, Jakob, Mozes, David en Jeremia enz. Maar het is

waar, er is vermoedelijk ook wel weer zo'n sterk verschil tussen het Oude en het Nieuwe Verbond dat bij het Nieuwe Jeruzalem de *twalf poorten* en de *twalf fundamenten* gevormd worden door de twalf stammen en de twalf apostelen van de oude en de nieuwe bedeling. Openbaring 21:10-14 *En hij voerde mij weg in de geest op een grote en hoge berg en liet mij de grote stad zien, het heilige Jeruzalem, dat neerdaalde uit de hemel, bij God vandaan. (..) Zij had een grote en hoge muur met twalf poorten, en bij die poorten twalf engelen. Ook waren er namen op geschreven, namelijk van de twalf stammen van de Israëlieten. Drie poorten op het oosten, drie poorten op het noorden, drie poorten op het zuiden, en drie poorten op het westen. En de muur van de stad had twalf fundamenten met daarop de twalf namen van de twalf apostelen van het Lam.* Goed men mag ze dan onderscheiden, scheiden mag men de volken van het Oude en het Nieuwe Testament niet. Niet alleen de volken zijn overigens enthousiast. Israël zelf kan zijn geluk ook niet op. Ze zijn ook veranderd. Anders dan het volk van vóór de ballingschap. Ze zijn God bijzonder erkentelijk voor Zijn zegen. Die zegen ondervinden ze in allerlei opzichten. Niet alleen de oogsten en de uitbreiding van het vee, maar ook de olijven doen het buitengewoon goed en de wijnoogst is beter dan jaren. Dat laten ze merken ook. Ze nemen van *de eerste opbrengst* van het vee en de wijn en de olijven mee naar Jeruzalem. Dat doen ze om de HEERE te eren Die hen zegende. Ze erkennen de God van Israël. Ze kunnen hun geluk niet op. Ze eren de HEERE met zang en dans en offers. En de priesters? Die hebben geen klagen. Er is ruimschoots voorraad aan offermateriaal. Jeremia 31:12-14 *Zij zullen komen en juichen op de hoogte van Sion, zij zullen toestromen naar het goede van de HEERE: naar het koren, naar de nieuwe wijn en naar de olie, naar de lammeren en runderen. Hun ziel zal zijn als een bevloede hof, zij zullen voortaan niet meer treurig zijn. Dan zullen jonge vrouwen zich verblijden in een reidans, ook de jongemannen en de ouderen met elkaar. Ik zal hun rouw veranderen in vreugde, Ik zal hen troosten, Ik zal hen blij maken na hun verdriet. Ik zal de ziel van de priesters verzadigen met overvloed, Mijn volk zal met het goede van Mij verzadigd worden, spreekt de HEERE.* Heerlijk is dit voor de HEERE. Als het leven zo wordt, zoals God het bedoelde dan is iedereen gelukkig. En God? De HEERE staat centraal. Hij is het van Wie alle zegen uitgaat en Hem komt alle lof en eer en dank toe. En wij, wij leven uit Hem en tot Hem.

Israel en de volken

De uitverkorenen zijn gewone mensen van vlees en bloed

Uit dit Bijbelgedeelte wordt duidelijk dat *de uitverkorenen* – want tot hen richt de HEERE Zich in het bijzonder – uit allerlei soorten van mensen bestaat. Mensen bijvoorbeeld die heel verschillend reageren. Dat blijkt wel uit Jeremia 31. Er zitten mensen tussen die met vreugde de uitgestoken hand van God aanpakken en teruggaan naar het land van herkomst en dat ook nog met grote groepen en grote blijdschap. Jeremia 31:8 *met een grote menigte zullen zij hierheen terugkomen.*

Maar niet iedereen reageert hetzelfde. Tussen *de uitverkorenen* zitten blijkbaar ook mensen die nog vol verdriet zitten over wat ze allemaal zijn kwijtgeraakt. Die mensen leven bij wijze van spreken nog diep in het verleden. Dat kunnen ze maar moeilijk van zich afschudden. Sommigen zullen zeggen dat

ze gehecht zijn aan hun verdriet, maar dat is niet zo. Ze kunnen het gewoon niet zo gemakkelijk achter zich laten als de anderen. Zij zien Rama voor zich, de verzamelplaats voor de ballingen vlak voordat ze weggevoerd werden. We weten dit toevallig omdat de gezagvoerder van het Babelse leger aan Jeremia in Rama de kans geeft om terug te gaan. Jeremia 40:1 *Het woord dat van de HEERE gekomen is tot Jeremia, nadat Nebuzaradan, de bevelhebber van de lijfwacht, hem uit Rama weg had laten gaan, toen hij hem gevangengenomen had, en hij in ketenen geboeid was te midden van alle ballingen uit Jeruzalem en Juda, die weggevoerd werden naar Babel.* Rama deed de mensen – als verzamelplaats van de ballingen – denken aan Rachel die moest huilen om haar ellende. Maar God wil niet dat ze blijven huilen. Hij wil dat ze zich op de toekomst richten in plaats van op het verleden. Jeremia 31:15-17 *Zo zegt de HEERE: Er is een stem gehoord in Rama, een rouwklacht, een zeer bitter geweest: Rachel weent over haar kinderen. Zij weigert zich te laten troosten over haar kinderen, want zij zijn er niet meer. Zo zegt de HEERE: Bedwing uw stem van geweest, en uw ogen van tranen, want er is loon voor uw werk, spreekt de HEERE. Zij zullen uit het land van de vijand terugkomen, en er is hoop voor uw nakomelingen, spreekt de HEERE, uw kinderen zullen terugkomen naar hun gebied.* We hebben Gods bemoediging en vermaning nodig. Het is de Herder Die ons binnen wil leiden in Zijn Koninkrijk. Zo zijn er ook mensen die extra aanmoediging nodig hebben om te vertrekken. We komen ze verderop tegen. Jeremia 31:21,22 *Richt u merktekens op, zet u wegwijzers neer. Richt uw hart op de gebaande weg, de weg die u bent gegaan. Keer terug, maagd Israël, keer terug naar deze steden van u. Hoelang blijft u draaien, afvallige dochter? Voorzeker, de HEERE heeft iets nieuws geschapen op de aarde: een vrouw zal een man omvatten.* Ook dit zijn uitverkoren mensen, al kunt u zich dit misschien niet goed voorstellen. Er zijn uitverkoren mensen die helemaal geen zin hebben om terug te gaan naar Israël. Ze hebben daar waarschijnlijk – voor hun eigen besef – wel goede redenen voor. In ieder geval zijn het zaken waardoor ze tot de slotsom zijn gekomen dat ze niet mee gaan. Maar goed dan zijn ze nog niet van God af. Als een echte Herder stuurt Hij Zijn hond op hen af. Met zijn geflaf en gedreig – het voortdurend blaffend in hun richting lopen – dwingt hij deze schapen om op hun vier poten te gaan staan en zich mee te bewegen met de kudde achter de grote Herder aan. Uitverkoren mensen; niets menselijks is hun vreemd. Maar God is er ook nog. Hij krijgt ze er wel bij. We worden door God gekozen uit genade en dat merk je ook. Het is genade dat Hij ons erbij haalt.

Uitverkoren mensen worden innerlijk veranderd

Naast de *uitverkiezing* die tot nu toe zichtbaar werd in de *roeping*, is er ook de *innerlijke verandering* als bevestiging. Er is met Efraïm iets groots gebeurd. Het mooiste is altijd de totale overgave die je op kunt merken wanneer er werkelijk sprake is van *uitverkiezing*. Natuurlijk er is ook inzet van de mens zelf nodig. God neemt ons onze verantwoordelijkheid niet af. Maar als wij als mens ons eigen leven volledig uit handen geven en in de handen van God leggen, dat is je ware. Zoiets zegt Efraïm ook. Jeremia 31:18 *Ik heb zeker gehoord dat Efraïm zichzelf beklagt: U hebt mij gestraft, ik ben gestraft als een ongetemd kalf. Bekeer mij, dan zal ik bekeerd zijn, want U bent de HEERE, mijn God.* Allerlei zaken komen voorbij die aan een werkelijke bekering doen denken; Oprecht berouw,

schuldbesef en schaamte over de zonden, zelfkennis, boetedoening en daarbij dus het besef dat God de diepe verandering te weeg moet brengen die een mens in de juiste relatie tot God en de medemens zet. Jeremia 31:19 *Want nadat ik bekeerd was, heb ik berouw gekregen. Nadat ik met mijzelf bekend ben gemaakt, heb ik mij op de heup geslagen. Ik ben beschaamd, ja, ook te schande geworden, omdat ik de smaad van mijn jeugd meedraag.* Voor de HEERE is het echt een feest om Efraïm op deze manier mee te maken. Sprak de HEERE eerder nog over Efraïm als *Zijn eerstgeboren zoon*, ditmaal heeft de HEERE het over *Zijn lievelingskind*. Jeremia 31:20 *Is Efraïm voor Mij niet een dierbare zoon, is hij voor Mij niet een lievelingskind? Want zo dikwijls als Ik tot hem spreek, denk Ik nog voortdurend aan hem. Daarom is Mijn binnenste bewogen over hem, Ik zal Mij zeker over hem ontfermen, spreekt de HEERE.* Efraïm is veranderd. De liefde voor de HEERE en de naaste wordt nu geput uit de bron Die God heet. Nu God Zelf de gezindheid en de liefde en de Geest aanlevert is de kring gesloten. Het is de liefde die uitgaat van God en die via de mens tot God terugkeert. Iemand zal misschien denken dat als toch alles van God uitgaat, waarom God dit dan niet aan ieder mens geeft. Het is een misverstand om te denken dat de mens volledig buiten beeld blijft. Het persoonlijke geloof en de eigen verantwoordelijkheid en de noodzaak om te komen tot een volledige overgave aan God, brengt met zich mee dat het bij de uitverkorenen vermoedelijk om die mensen gaat die iets weten van oprecht berouw, schuldbesef en schaamte over de zonden, zelfkennis, boetedoening. Ook als in de Filippenzenbrief door de apostel Paulus gezegd wordt dat *God zowel het willen als het werken in ons werkt*, dan nog vraagt dit om een mens die zich er van bewust is dat de redding en de diep ingrijpende verandering van zijn menszijn niet een prestatie van hemzelf is, maar een geschenk van de Allerhoogste. Voluit zegt Paulus dit in Filippenzen 2:12,13 *Daarom, mijn geliefden, zoals u altijd gehoorzaam geweest bent, niet alleen zoals in mijn aanwezigheid, maar nu veelmeer in mijn afwezigheid, werk aan uw eigen zaligheid met vrees en beven, want het is God, Die in u werkt zowel het willen als het werken, naar Zijn welbehagen.* Diezelfde mens – die volstrekt afziet van zichzelf – ziet tegelijkertijd volkomen op God en vertrouwt zich toe aan Zijn beloften van vergeving en de Heilige Geest. Er is dus wel degelijk een acte van overgave bij de uitverkorene mens – gedragen door het bewustzijn van schuld en berouw en zelfkennis – ook al beseft diezelfde mens dat het God is Die hem zover bracht. ‘God heeft alles gedaan’, zal de uitverkorene zeggen, ook al is hijzelf met zijn verstand, ziel en geest voluit opgenomen in Gods handelen.

De HEERE is aangedaan door de warmte die Hij nu van Efraïm ontvangt. God heeft altijd bijzondere gevoelens gekoesterd jegens deze zoon van Rachel, maar nu de inkeer compleet is, is de HEERE diep ontroerd door de affectie van Zijn volk. Natuurlijk de vermaning hoort er helemaal bij. Maar God heeft iets gezien wat tevoren ongekend was. De liefde die van Hem naar Zijn volk stroomt en van Zijn volk weer terug naar God. Het is net alsof – binnen de metafoor van het huwelijk – de vrouw de man het hof maakt in plaats van andersom. Feitelijk is God *de man* en het volk *de vrouw*. Maar nu lijken de rollen wel omgekeerd. De verandering bij Efraïm is zo groot dat het er veel van weg heeft dat zijn liefde uitgaat naar God en dat God daarop reageert in plaats van andersom. Dat zou je niet zeggen van die koppige echtgenote. God moet soms nog achter uit de keel praten om ze in beweging te krijgen, maar later zal dat volledig anders zijn. Jeremia 31:22 *Voorzeker, de HEERE heeft iets nieuws geschapen op de aarde: een vrouw zal een man omvatten.*

Een vrouw die haar man omvat.

De slaap had mij goedgegaan.

Nu de HEERE voldoende aandacht heeft besteed aan Efraïm is het tijd om ook het Zuidrijk – Juda – niet te vergeten. Per slot van rekening ligt Jeruzalem – de stad waar God weer zal gaan wonen – in Juda. Jeruzalem wordt weer het centrum van Israël met als hart de tempel van de Heilige God, de God van Israël. In de HEERE zal men ook weer de eenheid van het volk ervaren. Eén God, één tempel, één stad, één land en één volk. God is de bron van hoop. Hij geeft aan uitgeputte mensen nieuwe kracht. Jeremia 31:23-25 *Zo zegt de HEERE van de legermachten, de God van Israël: Zij zullen in het land Juda en in zijn steden weer dit woord zeggen, wanneer Ik een omkeer zal brengen in hun gevangenschap: Moge de HEERE u zegenen, woonplaats van gerechtigheid, heilige berg. Daarin zullen Juda en al zijn steden met elkaar wonen, akkerbouwers en wie met de kudde rondtrekken. Want Ik heb de vermoeide ziel te drinken gegeven en elke treurig geworden ziel heb Ik met voedsel vervuld.* Hoewel Juda en Jeruzalem in beeld komen werd tot op dit moment vooral Efraïm toegesproken. Jeremia heeft gehoord wat hij zielsgraag wilde horen. Hij hoorde – zoals we zeiden – bij het Noorden. Hij kwam uit Anatot in Benjamin. Hij voelde zich betrokken bij de stammen die weggevoerd waren naar Assur. Je kunt van Jeremia zeggen wat je wilt, maar niet dat het hem onverschillig liet. Integendeel, hij was zeer betrokken. Wel zagen we dat – toen de profeet moest kiezen – Jeremia na veel innerlijke strijd voor God koos. Hij ging aan Gods kant staan en bracht de woorden van God aan het volk onveranderd over. Hij spaarde zijn volksgenoten niet. Hij liet zich niet paaien. Jeremia was ook niet gevoelig voor aanzien. Het deed hem wel wat als ze hem lelijk bejegenden. Het liet hem zeker niet onberoerd, toen ze hem in een put gooiden. Maar het veranderde voor hem niets aan wat hij namens de HEERE tegen het volk zei. Of hij nu de koning voor zich had of een priester of een valse profeet of iemand van het gewone volk, Jeremia was integer en zei wat hij van Godswege moest zeggen. Dat neemt niet weg dat hij – ook als hij hard van leer trok – grote liefde bleef voelen voor het volk. Wanneer dan – zoals in Jeremia 31 – hem in de slaap een profetie wordt gegeven die *een hoopvolle toekomst aan het volk Israël* voorspiegelt met Efraïm voorop, dan wordt hij verfrist wakker. De slaap heeft hem ditmaal goedgegaan. Het was geen nachtmerrie of boze droom, gevoelens die hij zo vaak had gehad als hij 's morgens alles optekende van wat hij zich kon herinneren. Het was ditmaal als een zoete droom die God aan Zijn knecht had ingefluisterd toen hij sliep. En dat deed hem meer dan goed. Jeremia 31:26 *Hierop ontwaakte ik en ik keek. Mijn slaap was mij aangenaam geweest.*

Hoop op herstel voor Israel.

Het Nieuwe Verbond

Het mooiste nog komen: de belofte van *het Nieuwe Verbond*. Dat is trouwens niet helemaal waar. Als we letten op de verandering die de ballingschap en de belofte van terugkeer bij Efraïm te weeg zal brengen zien we iets vergelijkbaars van wat in het *Nieuwe Verbond* beloofd wordt nl. dat God door de verzoening van de zonden de schuld wegneemt en door Zijn Geest als het ware de waarden en normen van de Bijbel schrijft op de tafel van het hart van de gelovigen. Als we het wat dichter bij

halen, zien we vier of vijf kanten zien van *het Nieuwe Verbond*. De verbindende schakel in dit gedeelte is *Zie, er komen dagen*. Jeremia 31:27,31 en 38

1. Het eerste wat God zegt van *het Nieuwe Verbond* is dat er een sterke verpersoonlijking van het geloof zal plaatsvinden. De HEERE haalt de *persoonlijke verantwoordelijkheid* naar voren, zoals Hij dat ook doet in Ezechiël. Het is de *persoonlijke geloofskeus* waardoor men wordt ingelijfd in het volk van God. Het is ook de eigen verantwoordelijkheid van de mens hoe hij omgaat met zijn zonden en afdwalingen. Daar kan hij niemand anders voor laten opdraaien. Dat kon wel ten tijde van het Oude Verbond. Hoewel, ook toen was er sprake van persoonlijke verantwoordelijkheid. Ook als Jeremia namens God wees op het voorgeslacht – dat die ook al koppig was en een harde nek had – dan nog drong de profeet aan om het zelf anders te doen. De bekering van de generatie van Jeremia had de geschiedenis wel degelijk een ander aanzien gegeven, maar daar kwam het niet van. Men was geen haar beter dan de voorouders. Toch was God niet gediend van het spreekwoord *De vaders hebben onrijpe druiven gegeten, en de tanden van de kinderen zijn stomp geworden*. Want men schoof de schuld af. Het volk hulde zich op die manier in *de slachtofferrol*. Zij zouden onschuldig zijn. Zij konden er niets aan doen dat ze in ballingschap gingen. Het zou allemaal aan het voorgeslacht liggen. Misschien deden ze dat ook nog met een misplaatst beroep op het tweede gebod waar de HEERE inderdaad zegt het kwaad van zijn volk te verhalen op de volgende generaties. Dat beroep is misplaatst omdat de volgende generatie zich zou kunnen bekeren. Verandering van hart en houding ten aanzien van de gehoorzaamheid aan God zou alles anders maken. Maar inderdaad het lijkt bijna een ongeschreven regel te zijn dat als de ouders de fout ingaan, de kinderen op dat slechte pad voortgaan en hun kinderen enz. Het is blijkaar heel lastig om een echte verandering te bewerkstelligen als familie eenmaal de verkeerde afslag genomen heeft. Maar – en dat wil de HEERE benadrukken – dat ligt niet aan God, maar daarvan moet de mens de schuld bij zichzelf zoeken. God geeft ieder mens een faire kans om te breken met het kwaad (van de voorouders) en de weg van God te kiezen. Jeremia 31:27-30 *Zie, er komen dagen, spreekt de HEERE, dat Ik het huis van Israël en het huis van Juda bezaaien zal met zaad van mensen en zaad van dieren. Dan zal het gebeuren, dat Ik ten aanzien van hen zal waken om te bouwen en te planten, zoals Ik ten aanzien van hen gewaakt heb om weg te rukken en af te breken, om omver te halen en te vernielen, en hun kwaad aan te doen, spreekt de HEERE. In die dagen zullen zij niet meer zeggen: De vaders hebben onrijpe druiven gegeten, en de tanden van de kinderen zijn stomp geworden. Maar ieder zal om zijn eigen ongerechtigheid sterven. Ieder mens die onrijpe druiven eet – zijn tanden zullen stomp worden.* Dit is een nieuw gezichtspunt bij het Nieuwe Verbond. De eigen verantwoordelijkheid en de noodzaak van een persoonlijke geloofskeus. Er is een mooie onafhankelijkheid van de gelovige. Niet in de zin dat hij los van God of van de naaste komt te leven. Maar wel in die zin dat hij onafhankelijk geleid door de Geest en het Woord van Christus zijn weg kan vinden te midden van soms veel en grote tegenstellingen in het denken en handelen van de gemeenschap. Jeremia 31:34 *Dan zullen zij niet meer eenieder zijn naaste en eenieder zijn broeder onderwijzen door te zeggen: Ken de HEERE, want zij zullen Mij allen kennen, vanaf hun kleinste tot hun grootste toe, spreekt de HEERE. Want Ik zal hun ongerechtigheid vergeven en aan hun zonde niet meer denken.* Dit wil niet zeggen dat het ouderschap of het leraarschap kan vervallen, maar wel dat de gelovige zelf kan beoordelen of iets van God komt of niet.
2. Het tweede is *de toe-eigening van het heil*. Toe-eigening is feitelijk niet helemaal de geschikte term, want hij suggereert ‘dat iemand maakt dat het iets van hemzelf wordt’. Op zich is er zeker een actieve inzet vereist, maar dan in die zin dat de gelovige beseft dat hemzelf – vanwege zijn verlorenheid in schuld – de tools ontbreken om aan Gods eisen te voldoen, maar dat Christus deze – de verzoening en de Heilige Geest – voor hem verworven heeft. *Leven uit het geloof*

betekent in die zin voor de christen dat hij leeft vanuit de beloften die hem krachtens het Nieuwe Verbond in Christus toekomen. De gelovige moet echt ophouden om te proberen langs de weg van de wet – als een soort van tegenprestatie – de relatie met God goed te houden. Hij is niet alleen voor de verzoening van zijn zonden, maar ook voor het begin van gehoorzaamheid, aangewezen op de gaven van Christus: vergeving door het bloed van Christus en vernieuwing door Christus' Geest. Bij het Nieuwe Verbond staat *het schrijven van de wet in het hart*, tegenover *het schrijven van de wet op de twee tafels* van het Oude Verbond. God zelf zal er door Zijn Geest voor zorgen dat de waarden en normen van het Evangelie iets van onszelf worden. We leren niet langer extern van anderen of van een wetboek, maar het komt van binnenuit omdat God Zelf in ons woont. Jeremia 31:31-34 *Zie, er komen dagen, spreekt de HEERE, dat Ik met het huis van Israël en met het huis van Juda een nieuw verbond zal sluiten, niet zoals het verbond dat Ik met hun vaders gesloten heb op de dag dat Ik hun hand vastgreep om hen uit het land Egypte te leiden – Mijn verbond, dat zij verbroken hebben, hoewel Ik hen getrouwd had, spreekt de HEERE. Voorzeker, dit is het verbond dat Ik na die dagen met het huis van Israël sluiten zal, spreekt de HEERE: Ik zal Mijn wet in hun binnenste geven en zal die in hun hart schrijven. Ik zal hun tot een God zijn en zij zullen Mij tot een volk zijn. Dan zullen zij niet meer eenieder zijn naaste en eenieder zijn broeder onderwijzen door te zeggen: Ken de HEERE, want zij zullen Mij allen kennen, vanaf hun kleinste tot hun grootste toe, spreekt de HEERE. Want Ik zal hun ongerechtigheid vergeven en aan hun zonde niet meer denken.* Dit element – schrijven op de tafel van steen of op de tafel van het hart – maakt het grote verschil, ook volgens de apostel Paulus. 2 Korintiërs 3:1-6 *Beginnen wij onszelf weer aan te bevelen? Of hebben wij, zoals sommigen, aanbevelingsbrieven voor u nodig, of aanbevelingsbrieven van u? U bent onze brief, geschreven in onze harten, gekend en gelezen door alle mensen. Het is immers openbaar geworden dat u een brief van Christus bent, door onze bediening opgesteld, geschreven niet met inkt, maar door de Geest van de levende God, niet op stenen tafelen, maar op tafelen van vlees, van de harten. Zo'n vertrouwen nu hebben wij door Christus op God. Niet omdat wij van onszelf bekwaam zijn iets te denken, als was het uit onszelf, maar onze bekwaamheid is uit God. Hij heeft ons namelijk bekwaam gemaakt om dienaars van het nieuwe verbond te zijn, niet van de letter, maar van de Geest; want de letter doodt, maar de Geest maakt levend.*

Het schrijven van de wet in het hart, tegenover het schrijven van de wet op de twee tafels.

3. De derde kant van het Nieuwe Verbond is dat *de eenheid* van Gods volk gelegen is in de verzoening en de Heilige Geest die deel worden van de gelovigen. Zij vormen de verbindende schakel tussen God en Zijn volk. Op het moment dat er werkelijk sprake is van een leven door de Geest en door de verzoening van Christus Jezus is er ook de onderlinge eenheid met God en met elkaar. Niet toevallig dat God hier over die *eenheid* spreekt. Jeremia 31:33 *Voorzeker, dit is het verbond dat Ik na die dagen met het huis van Israël sluiten zal, spreekt de HEERE: Ik zal Mijn wet in hun binnenste geven en zal die in hun hart schrijven. Ik zal hun tot een God zijn en zij zullen Mij tot een volk zijn.* Hier vinden we dezelfde criteria die ook iemand als de apostel Paulus aanlegt bij

het bepalen wie of wat een ware Israëliet is. Romeinen 2:28,29 *Want niet hij is Jood die het in het openbaar is, en niet dát is besnijdenis die in het openbaar in het vlees plaatsvindt, maar hij is Jood die het in het verborgene is, en dát is besnijdenis, die van het hart is, naar de geest, niet naar de letter. Zijn lof is niet uit mensen maar uit God.* Als God de vruchten van de Geest waarneemt in een gemeenschap dan is er die eenheid met Hem en met elkaar. Hoewel wij de *Heilige Geest* nodig hebben, blijven wij als christen ook ons leven lang aangewezen op *de verzoening van onze zonden*. Wij mogen dan dankzij de Heilige Geest *het voorschot* op het nieuwe leven reeds ontvangen te hebben, feitelijk staan we met het andere been van ons bestaan nog in de gebrokenheid van deze wereld waar de duivel en de zonde en de dood veel macht hebben. De Heere Jezus Die ons in *het Onze Vader* leert dagelijks te bidden om vergeving gaat ons er in voor dat wij de heiligheid die God van ons vraagt niet alleen moeten verbinden met de Geest, maar ook met de verzoening. Niet voor niets lopen de beloften van het Nieuwe Verbond uit op de woorden in Jeremia 31:34 *Want Ik zal hun ongerechtigheid vergeven en aan hun zonde niet meer denken.* Het is dus zeker niet verkeerd – zoals vele christenen gewend zijn – om hun gebed te besluiten met de woorden *in de vergeving van onze zonden, om Jezus wil, amen.* Dit is een belangrijk punt. Johannes vindt het pertinent fout wanneer een christen beweert dat hij niet meer zondigt. 1 Johannes 1:8-9 *Als wij zeggen dat wij geen zonde hebben, misleiden wij onszelf en is de waarheid niet in ons. Als wij onze zonden belijden: Hij is getrouw en rechtvaardig om ons de zonden te vergeven en ons te reinigen van alle ongerechtigheid.*

4. De vierde belofte lijkt onlosmakelijk verbonden met het Nieuwe Verbond. Het is de belofte dat Israël altijd Gods volk zal blijven tot het einde van deze bedeling. Anders gezegd; totdat hemel en aarde vergaan en God een nieuwe wereld creëert. Eerder zal de bijzondere band van God met Zijn oude volk niet beëindigd worden. Jeremia 31:35-37 *Zo zegt de HEERE, Die de zon tot een licht geeft overdag en de vaste orde van maan en sterren tot een licht in de nacht, Die de zee opzweept, zodat haar golven bruisen, HEERE van de legermachten is Zijn Naam. Als deze verordeningen ooit zouden wijken van voor Mijn aangezicht, spreekt de HEERE, dan zou ook het nageslacht van Israël ophouden een volk voor Mijn aangezicht te zijn, alle dagen! Zo zegt de HEERE: Als de hemel hierboven ooit opgemeten zou kunnen worden en de fundamenten van de aarde beneden onderzocht zouden kunnen worden, dan zou ook Ik heel het nageslacht van Israël verwerpen, om alles wat zij gedaan hebben, spreekt de HEERE.* Er zijn wel meer dingen die tot op het moment gelden dat de huidige hemel en aarde vergaan. Zoals bijvoorbeeld het huwelijk. In de hemel – of anders gezegd op de nieuwe aarde – zal geen huwelijk meer zijn. Zie het gesprek van Jezus met de Sadduceeën. Je kunt ook denken aan het Noachitisch verbond. Genesis 8:20-22 *Noach bouwde een altaar voor de HEER; daarop bracht hij brandoffers van al het reine vee en alle reine vogels. De geur van de offers behaagde de HEER, en hij zei bij zichzelf: Nooit weer zal ik de aarde vervloeken vanwege de mens, want alles wat de mens uitdenkt, van zijn jeugd af aan, is nu eenmaal slecht. Nooit weer zal ik alles wat leeft doden, zoals ik nu heb gedaan. Zolang de aarde bestaat, zal er een tijd zijn om te zaaien en een tijd om te oogsten, zal er koude zijn en hitte, zomer en winter, dag en nacht – nooit komt daar een einde aan.* Er komt dus – zolang als de wereld bestaat – geen zondvloed meer. Maar ons gaat het nu om de belofte jegens het volk Israël. Zolang de aarde bestaat zal God het volk Israël niet verwerpen, zegt de HEERE. Deze wereld is eindig, vanwege de zonde en de dood en de macht van het kwaad die grip kregen op ons bestaan. We leven nog steeds in *de genadetijd*, maar onherroepelijk komt het oordeel van God waarmee niet alleen een periode, maar ook deze bedeling van hemel en aarde wordt afgesloten. Daarna komt er *een nieuwe hemel en een nieuwe aarde*. Tot die tijd blijft Israël een bijzondere relatie houden met God in die zin dat er voor hen de mogelijkheid is van redding. Wie verworpen is, is reddeloos verloren, maar als het volk Israël niet verworpen wordt voordat het einde daar is, dan hebben individuele Israëlieten tot het einde van de tijd de mogelijkheid binnen

te gaan in het Koninkrijk van God. Iemand voorvoelt hier wellicht de verwerping van de Messias Jezus door de Joodse gemeenschap. Hoe dan ook; dat betekent – hoe ernstig dit feit ook is – op zich niet de verwerping van de Joodse gemeenschap. Sterker, Christus kwam in eerste instantie voor Gods eigen volk. Maar ook nadat zij de Heere Jezus overgeleverd hadden om gekruisigd te worden, waren zij degenen aan wie *het Evangelie* als eerste werd verteld. Denk maar aan de Pinksterpreek van Petrus. Handelingen 2:36-40 *Laat dan heel het huis van Israël zeker weten dat God Hem tot een Heere en Christus gemaakt heeft, namelijk deze Jezus, Die u gekruisigd hebt. En toen zij dit hoorden, werden zij diep in het hart geraakt en zeiden tegen Petrus en de andere apostelen: Wat moeten wij doen, mannenbroeders? En Petrus zei tegen hen: Bekeer u en laat ieder van u gedoopt worden in de Naam van Jezus Christus, tot vergeving van de zonden; en u zult de gave van de Heilige Geest ontvangen. Want voor u is de belofte en voor uw kinderen en voor allen die veraf zijn, zovelen als de Heere, onze God, ertoe roepen zal.* Tot het einde van de geschiedenis bewaart God een bijzondere band met Zijn volk Israël.

5. De vijfde en laatste belofte in verband met het Nieuwe Verbond is de onopgeefbare plek van Jeruzalem. Jeremia 31:38-40 *Zie, er komen dagen, spreekt de HEERE, dat de stad herbouwd zal worden voor de HEERE, van de Hananeëltoren tot aan de Hoekpoort, en dat het meetlint nog verder zal lopen, rechtdoor, tot aan de heuvel Gareb en zal afbuigen naar Goa. Heel het dal met de dode lichamen en de as en al de velden tot aan de beek Kidron, tot aan de hoek van de Paardenpoort naar het oosten toe, zal een heiligheid voor de HEERE zijn. Voor eeuwig zal er niets meer worden weggerukt of afgebroken.* In eerste instantie wordt hierbij gedacht aan de herbouw van stad en tempel in de tijd van Ezra en Nehemia, Zacharia en Haggai. In de tweede plaats kan gedacht worden aan het hemelse Jeruzalem dat bestaat uit alle mensen uit het Oude en Nieuwe Verbond die in de hemel wonen, met God en Zijn Zoon in hun midden. Dat Jeruzalem zal nooit meer worden afgebroken of verwoest. Openbaring 21:1-3 *En ik zag een nieuwe hemel en een nieuwe aarde, want de eerste hemel en de eerste aarde waren voorbijgegaan. En de zee was er niet meer. En ik, Johannes, zag de heilige stad, het nieuwe Jeruzalem, neerdalen van God uit de hemel, gereedgemaakt als een bruid die voor haar man sierlijk gemaakt is. En ik hoorde een luide stem uit de hemel zeggen: Zie, de tent van God is bij de mensen en Hij zal bij hen wonen, en zij zullen Zijn volk zijn, en God Zelf zal bij hen zijn en hun God zijn.* Mensen zullen zeggen dat Jeruzalem wel degelijk opnieuw te lijden heeft gehad onder vijandelijke aanvallen, zoals tijdens Antiochus IV Epiphanes. Dat is juist maar die aanval werd afgeslagen en de tempel werd opnieuw ingewijd. Maar inderdaad is Jeruzalem in het jaar 70 na Christus met tempel en al aan het vuur prijsgegeven bij de verovering onder leiding van de Romein Titus. Dat is waar, maar de werkelijke tempel en hogepriester en offer en altaar – Jezus Christus – vormt samen met de gelovigen die gestorven zijn in de tijd van het Oude en het Nieuwe Verbond in het hemel het Nieuwe Jeruzalem. En wat het Joodse volk betreft had God de belofte afgegeven dat Hij hen niet zou verwerpen voordat deze wereld tot zijn einde zou zijn gekomen. Die belofte voor Israël als volk en land met de stad Jeruzalem, geldt nog steeds. ‘

Zie, de tent van God is bij de mensen en Hij zal bij hen wonen, en zij zullen Zijn volk zijn, en God Zelf zal bij hen zijn en hun God zijn.

